

Et lite pluss- inntil videre

Ved å sprengre grensa med et ørlite inntektspluss i årets jordbruksoppgjør er det mulig bøndene omsider har fått gehør for at inntekt måles i kroner og øre, og ikke i prosent.

AV LEONID RØDSTEN

Pressekonferanse om jordbruksoppgjøret, både når krav, tilbud og eventuell avtale presenteres, har de mange siste åra vært prega av diskusjonen rundt prosent eller kroner. Målet om å "tette inntektsgapet" mellom landbruket og sammenligningsgruppa har vært klart i noen år nå. Men likevel velger staten å peke på at "bøndene får mer enn andre", men da med utgangspunkt i prosent.

600 i pluss

Jordbruket krevde en inntektsvekst på 31 000 kroner per årsverk i årets jordbruksoppgjør. Statens tilbud var 16 500 kroner. "Høyere enn andre – i prosent", som det alltid heter, men altså 3500 kroner mindre enn gjennomsnittsgruppa. Jordbrukets krav var 1 950 millioner kroner totalt, Statens tilbud var en milliard. Forhandlingsresultatet endte på 1 360 millioner. Det skal gi en inntektsvekst på i snitt 20 600 kroner per årsverk, eller 600 kroner mer enn sammenligningsgruppa. Og altså et lite bidrag til å "tette inntektsgapet". Men det skal veldig mange år til før inntektsgapet er tetta.

Snart minus

Et gjennomgående problem i dagens norske jordbruk er overproduksjon. Både gris, lam, kylling og snart storfekjøtt hoper seg opp på lager. Men den største smellen man venter på, overproduksjon av mjølk er det som skremmer mest i nærmeste framtid. Stopp i Jarlsbergeksport vil gjøre at det "flommer over" av mjølk i det norske markedet. Utfor-

ref.nr.	Referansebruk	Årsverk	2018	2019	Krav	Tilbud	Avtale
1	Melk og storfeslakt. 28 årsstyr, landet	1,982	366 000	371 300	407 400	385 900	392 900
2	Korn. 362 dekar korn, landet	0,397	178 700	154 100	269 200	190 900	210 500
3	Sau. 171 vinterføra sauer, landet	1,197	152 300	136 900	160 400	161 400	168 100
4	Melkeproduksjon geit. 133 årsgeiter, landet	1,608	465 200	461 900	492 000	480 000	486 100
5	Svin/korn. 49 avlssvin + 357 dekar korn, landet	1,648	376 100	308 000	324 900	299 500	306 900
6	Egg/planteprod. 6533 høner+ 258 dekar korn, landet	1,324	439 000	407 400	427 200	400 500	409 100
7	Potet/korn. 127 dekar potet + 444 daa korn, landet	1,576	457 300	457 100	542 100	497 700	504 200
8	Storfeslakt/ammeku. 32 ammekyr, landet	1,256	272 300	284 800	330 600	296 400	306 600
9	Frukt og bær. 51 dekar frukt og bær, landet	1,802	406 800	449 300	494 800	484 800	487 900
10	Fjærfekjøtt/planteprodukter. 111 432 fjærfeslakt, landet	1,033	482 000	463 700	501 700	468 500	480 800
11	Økologisk melk og storfeslakt, 26 årsstyr, landet	1,936	371 600	384 100	426 000	403 600	410 600
12	Melk (de 1/3 minste brukene). 15 årsstyr, landet	1,696	312 200	322 800	357 700	339 500	346 500
13	Melk (de 1/3 største brukene). 46 årsstyr, landet	2,307	391 700	374 400	400 900	384 100	391 700
14	Melk (de 25 største brukene). 62 årsstyr, landet	2,673	467 100	445 600	469 700	453 000	460 700
15	Melk og storfeslakt. 33 årsstyr. Østlandets flatbygder	1,98	406 400	389 600	423 900	399 400	406 000
16	Melk og storfeslakt. 27 årsstyr, Østl. Andre bygder	1,95	360 600	368 700	407 200	380 900	388 100
17	Melk og storfeslakt. 35 årsstyr. Agder/Rogal. Jæren	1,89	327 200	309 600	348 100	316 100	325 800
18	Melk og storfeslakt. 26 årsstyr. Ag./Ro. Andre bygder	1,828	352 200	362 400	403 100	375 500	382 800
19	Melk og storfeslakt. 27 årsstyr, Vestlandet	1,985	356 100	369 100	406 400	386 100	392 800
20	Melk og storfeslakt. 31 årsstyr, Trøndelag	2,048	351 800	346 000	375 900	353 100	359 700
21	Melk og storfeslakt. 26 årsstyr, Nord- Norge	2,046	359 600	360 800	400 800	374 800	381 300
22	Korn. <400 dekar korn (235 dekar korn), Østlandet	0,307	42 500	15 300	149 500	57 600	73 700
23	Korn (de 20 største brukene). 777 daa korn, Østlandet	0,72	332 900	302 800	414 700	346 400	365 700
24	Korn/svin. 313 dekar korn + 23 avlssvin, Trøndelag	0,813	397 700	344 300	392 300	345 500	363 800
25	Sau. 136 vinterføra sauer, Vestlandet	1,117	131 500	127 000	153 900	141 600	148 200
26	Sau. 175 vinterføra sauer, Nord- Norge	1,24	167 400	153 200	182 900	179 500	186 100
27	Sau (de 25 største brukene). 300 vinterføra sauer, landet	1,711	164 100	141 600	162 500	159 900	165 300

Referansebruksberegningene viser utslag for de enkelte produksjoner. Første kolonne viser beregna inntektsnivå i år, kravet fra landbruket, tilbudet fra staten og til sist avtalen.

dringene i mjølkesektoren er store allerede. Det er grunn til å tru at det vil svi. Og det vil rive bort mye av gleden over avtalens lille pluss.

Den gleden mjølkeprodusentene finner av positivt utslag i tabellen som viser utslag av oppgjøret i referansebruksberegningene vil, ifølge avtaleteksten, ganske sikkert endre seg.

Avklaring til høsten

Kutt i jarlsbergeksport vil føre til kutt i mjølkekvotene i løpet av høsten. Partene er enige om at nedskaleringen vil bli gjen-

nomført ved bruk av forholdstallet på disponibel kvote og oppkjøp av melkekvoter med finansiering over omsetningsavgiften for melk.

Derfor står det videre i den framforhandla jordbruksavtalen:

"De økonomiske resultatene for melkeproduksjon i 2020 i tabellen vil påvirkes av nedskaleringen. Den økonomiske effekten vil være midlertidig, og det er usikkerhet knyttet til hvor stort volum som må ut av produksjon. Den inngåtte avtalen gir derfor ikke grunnlag for å tallfeste effektene.

Tallene landbruks- og matminister Olaug Bollestad, bondelagsleder Lars Petter Bartnes og bonde- og småbrukarlagsleder Kjersti Hoff presenterte på pressekonferansen er "midlertidige" når det gjelder effekten for mjølkeprodusentene. (Foto: Landbruks- og matdepartementet)

– Ikke tak på tilskott

– Jeg er fornøyd med at vi for første gang siden Solberg ble statsminister har klart å oppnå samme kronemessig inntektsvekst som andre grupper og jeg forventer at dette vil være retningsgivende for kommende oppgjør, sier leder i Norsk Bonde- og Småbrukarlag Kjersti Hoff i en kommentar etter at avtalen er i havn.

AV LEONID RØDSTEN

Hun er også rimelig godt fornøyd med at avtalen har med

etablering av et innovasjons- og vekstprogram for grøntsektoren, med satsing også på mindre grøntprodusenter med lokal omsetning. Økt beitebruk i utmark og en klar satsing på små og mellomstore mjølk- og kornbruk.

Sylvi "går igjen"

Men jordbrukets felles krav om gjennnføring av tak på tilskott per bruk ble avvist av staten. Ved jordbruksoppgjøret i 2014 blei tak på husdyrtilskott fjerna sammen med øvre tak på arealtilskuddene til frukt, bær og grønnsaker. Dette førte til en betydelig omfordeling av budsjettmidler fra små og mellomstore bruk til de aller største. Ved årets forhandlinger foreslo jordbruket å innføre moderate

tak.

Det blei blankt avvist av staten. Sjøl om et samla landbruk sa nei til avtalen i 2014, på grunn av at disse taka blei fjerna, så sa bonde- laget ja til jordbruksavtale de to neste åra, 2015 og 2016, mens NBS sa nei. Nå i ettertid står staten på at "tak er fjerna". I statens tilbudsdokument

NBS-leder Kjersti Hoff er glad for at avtalen i hvert fall gir kronemessig inntektsvekst som andre grupper.

vises det til jordbrukets krav om å reversere oppheving av tak fra 2014: "Disse elementene har ligget fast den påfølgende årene", skriver staten som argument for å avvise krav om gjennnføring av tak.

Bort med "Sylvi-tilskott"

FrPs frislepp på tilskott, som har ført til milliontilskott til enkelte store bruk, ligger altså fast, sjøl med en KrF-er i statsrådstolen.

Men alt lever ikke evig. Sylvi Listhaug lanserte med stor entusiasme tilskott til utsiktsryd-

ding i heimbygda i si tid. I årets avtale er det omsider borte. Tilskott til utsiktsrydding i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal er av staten foreslått avvika i 2020. Jordbruket hadde kreve som vil være mer nyttig for å holde utsikten åpen, men møtte nei hos staten.

– Jeg beklager at det ikke var mulig å komme fram til en større satsing på utmarksbeitetilskuddet på småfe. Beiting i utmark er viktig for biologisk mangfold og for å holde kulturlandskapet i hevd, sier kjersti Hoff.

Ramme	1 240
Netto endring i målpriser fra 01.07.19	249
Endret bevilgning på kap. 1150	720
Overførte midler fra 2018	49
Utvidet jordbruksfradrag1)	150
Endret verdi av jordbruksfradraget	72